

MUZEYLER TEMASÍN OQÍTÍWDA QOLLANÍLATUĞÍN METODLAR

Atabaeva Búlbilay Bazarbaevna

Nókis qalalıq 45-sanlı ulıwma orta bilim beriw mektebiniń tariyx páni oqıtıwshısı.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15389514>

Annotaciya. Bul maqala Tariyxtan gúrrıńler páninen ulıwma orta bilim beriw mektepleriniń 5-klass oqıwshıları ushın muzeylerdiń áhimiyeti olardıń tariyxımızdı úyreniwdegi tutqan ornı jáhándegi hám elimizdegi muzeyler haqqında maǵlıwmatlar berilgen. Temanı oqıtıw metodıkası boyınsha «Mozaika», «Sindikát» metodlarınan qollanıldı.

Gilt sózler: tariyx, metod, mozaika sindikát, klaster metodi.

Muzeyler tariyxıy esteliklerdi qorǵawshı saqlawshı úyreniwshı hám xalıqqa kórsetiwshı orın bolıp tabıladı. Muzeyler adamlardıń ózleri ushın qádirli hám estelik bolıp qalatuǵın buyımlardı jıynap, olardı keleshek áwladlarǵa qaldırıw zárúrligi nátiyjesinde payda boldı.

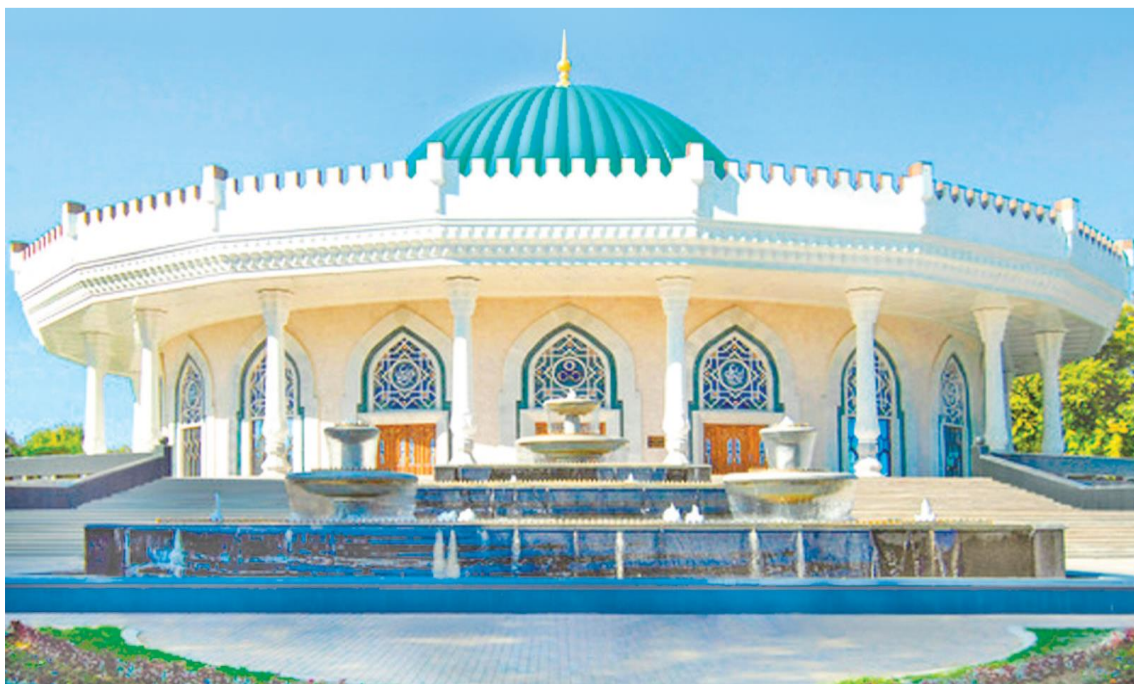
Muzeylerdiń túrleri oǵada kóp. Tariyxqa, ádebiyat hám kórkem ónerge, texnikaǵa, medicinaǵa, haywanat dúnyasına, áskeriy quraljaraq sıyaqlılardı baylanıslı muzeyler bar.

Muzeyler dáslep shirkewlerde shólkemlestirilgen. Evropada kóplegen muzeylerdiń shólkemlestiriliwi XIV — XVII ásirlerge tuwra keledi.

“Mozaika ” metodınan paydalanıw arqalı taza temanı bekkemlew. Bunda “Mozaika” metodi arqalı Muzey súwretleri hám atamalar A4 formattaǵı qaǵazǵa reńli etip shıǵarıladı.

Súwret bir neshe bóleklerge bólinip konvertlerge salınadı hám hár topardan bir oqıwshı kelip konvert tańlap aladı.

Konvertti ashıp soń súwretlerdi qurastırıp súwretti tikleydi hám sol muzey tariyxıy atama haqqında maǵlıwmatlardı aytıp beredi.

Bunnan basqa Sindikat metodın qollansaq boladı. Sindikat (grekshe birgelikte háreket etiw) Bunda oqıwshılarga teoriyalıq bilimlerin ámeliy shınıǵıwlar islep bekkemleydi.

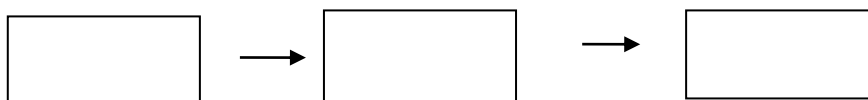
Bunda oqıwshılar 3 topargá bálinedi hár bir topargá bir tapsırmanı 3 túrli formada orınlaw tapsırıladi.

Mısalı úyrenilip atırǵan tema áhimiyeti 1-topar sxema formasında 2-topar klaster formasında 3- topar keste formasında ashıp beriwi kerek.

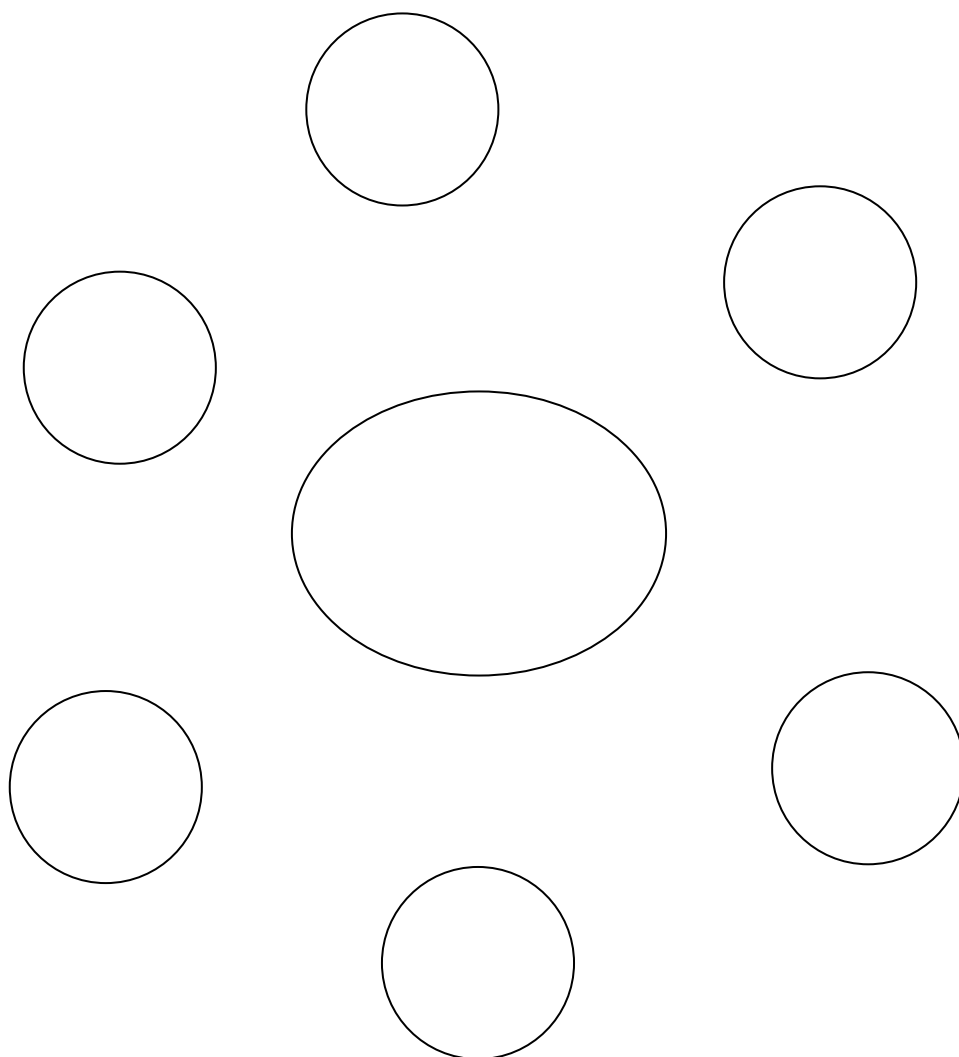
Tapsırma orınlap bolıngannan soń topar aǵzaları orınlaǵan tapsırmasın kórsetedi.

1-topar Sxema formasında jazadı.

Bunda Ózbekstan hám jáhán muzeyleri haqqında maǵlıwmatlardı izbe-iz jaylastırın.

2-topar Ózbekstan hám jáhán muzeyleri haqqında klaster formasında maǵlıwmat jazadı

3-topar keste formasindas ashıp beredi. Ózbekstan hám jáhán muzeyleri haqqında aytıp berih. Kesteni toltirih

№	Soraw	Juwabi	
1.	Muzeylerde jıynalgan estelikler	Kollekciyalar	dep ataladı
2.	Evropada kóplegen muzeylerdiń Shólkemlestiriliwi	XIV-XVII ásirlerge	tuwra keledi
3.	1546-jılı qurılğan hám dáslep korol sarayı wazıypasın atqarğan hám házirgi waqıtta dúnyadağı eń úlken muzey	Parijdegı Luvr	Muzeyi edi
4.	Ózbekstan tariyxı mámleketlik muzeyionde	250 mıńnan artıq	Eksponat bar
5.	Temuriyler tariyxı mámleketlik muzeyi	1996-jılı	qurıldı
6.	Temuriyler tariyxı mámleketlik muzeyine hár jılı	100 mıńnan zəyat	Tamashagóy kiredi.
7.	Muzeylerde kórgizbege qoyılğan	Eksponat	Dep ataladı

	buyımlar, súwretler, hújjetler, kitaplar		
8.	Rossiyanıń Sankt-Peterburg qalasındaǵı Parijdegı Londondaǵı Italiyadaǵı	Ermitaj Luvr Britaniya Uffitci	Muzeyelerinde tariyxıy buyımlardıń qımbat bahalı nusqaları saqlanadı

Jánede Muzeýler temasıń ótkende “Klasımız muzeyi” atamasında klasta kishi muzey shólkemlestiriwge boladı. Bunda oqıwshılardıǵa ózleri úylerindegi bar eski buyımlardı toplam alıp keliw hám olar haqqında maǵlıwmat toplam aytıp beriwdi tapsırma etip berip jiberemiz hám kelesi sabaqta kishi muzey shólkemletirilse boladı.

Juwmaqlap aytqanda muzeýler temasıń oqıtıwda qollanılǵan metodlar muzey teması arqalı xalqımızdıń bay mádeniyatın tariyxın oqıwshılardıǵa elede keńirek jetkerip beriw arqalı oqıwshılardı sabaqqa qızıqtırıwda tariyxımızdı úyreniwde muzeýlerdiń ornı hám áhimiýetin elede keń túsindiriwde áhimiýetli.

REFERENCES

1. U.Juraev, Q.Usmonov, A.Nurqulov, G.Juraev Tariyxtan gúrrińler. 5-klass, Tashkent, 2020
2. G.K Karamanova. Tariyxtı oqıtıw metodikası. Nókis, Qaraqalpaqstan. 2016.
3. G.K Karamanova. Tariyxıy úlketanıw. Nukus. «ILIM NUR», 2024.